บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษานโยบายและการนำเสนอสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ของหนังสือพิมพ์รายวันไทย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาปริมาณการเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ ในหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ ประเภทปริมาณ และประเภทกึ่งคุณภาพกึ่งปริมาณ

2. เพื่อศึกษารูปแบบการเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ ในหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ ประเภทปริมาณ และประเภทกึ่งคุณภาพกึ่งปริมาณ

3. เพื่อศึกษาทิศทางการเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ ในหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ ประเภทปริมาณ และประเภทกึ่งคุณภาพกึ่งปริมาณ

4. เพื่อศึกษานโยบายในการพิจารณาคัดเลือก และนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์จากบรรณาธิการและหัวหน้าข่าว หนังสือพิมพ์

5. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อการเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์จากบรรณาธิการและหัวหน้าข่าว หนังสือพิมพ์

วิธีการศึกษาแบ่งเป็น 2 วิธี คือ

1. การวิเคราะห์เนื้อหา

2. การสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าว และหัวหน้าข่าวต่างประเทศ

การวิเคราะห์เนื้อหา

ในการวิเคราะห์การเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ของหนังสือพิมพ์นั้น ได้สร้างเกณฑ์การวิเคราะห์ปริมาณการนำเสนอ รูปแบบในการนำเสนอ และทิศทางในการนำเสนอ โดยแบ่งหนังสือพิมพ์ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ หนังสือพิมพ์ประเภทกึ่งคุณภาพกึ่งปริมาณ และหนังสือพิมพ์ปริมาณ โดยเลือกมาประเภทละ 2 ฉบับ ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชน สยามรัฐ แนวหน้า บ้านเมือง ไทยรัฐ และเดลินิวส์ ที่พิมพ์จำหน่ายในช่วงระยะเวลา 2 ปี ตั้งแต่ เดือน มกราคม 2537 - เดือน ธันวาคม 2538 รวมทั้งสิ้น 4,380 ฉบับ

การสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าว และหัวหน้าข่าวต่างประเทศ

การสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าว และหัวหน้าข่าวต่างประเทศของหนังสือพิมพ์ 6 ชื่อฉบับ รวม 12 คน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อทราบถึงนโยบายในการพิจารณาคัดเลือก และนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ รวมทั้งสภาพปัญหาและปัจจัยที่มีผลต่อการเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ มีข้อสรุปดังต่อไปนี้

1.1 ปริมาณการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ จากการวิเคราะห์พบว่า หนังสือพิมพ์ที่มีปริมาณการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ มากเป็น 3 อันดับแรก ในช่วง 2 ปี โดยมีหน่วยวัดปริมาณเป็นตารางนิ้ว คือ 1.มติชน 2. บ้านเมือง และ 3. สยามรัฐ หากหน่วยวัดปริมาณเป็นชิ้นข่าว พบว่าหนังสือพิมพ์ที่มีปริมาณการนำเสนอเนื้อหาสาระมากที่สุดเป็น 3 อันดับแรก คือ 1. เดลินิวส์ 2. บ้านเมือง และ 3. มติชน

นอกจากนี้ยังพบว่า ปริมาณการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ ในช่วง 2 ปี ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ มีปริมาณเพิ่มขึ้น คือ ปริมาณการนำเสนอเนื้อหาสาระในปี พ.ศ. 2538 เพิ่มขึ้นมากกว่า ปริมาณการนำเสนอเนื้อหาสาระในปี พ.ศ. 2537

1.2 <u>รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์</u> จากการวิเคราะห์ พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ มีรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ 2 รูปแบบใหญ่ๆ คือ 1.ข่าว และ 2.บทความ (รวมสารคดีด้วย) ส่วนรูปแบบอื่น ๆ ที่นำเสนอเป็นจำนวนน้อย คือ จดหมายจากผู้อ่าน บทบรรณาธิการ ภาพล้อการ์ตูน และภาพข่าว

ส่วนรูปแบบที่มีการนำเสนอเนื้อหาสาระในหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ พบว่า รูปแบบข่าว มีปริมาณการนำเสนอมากกว่า รูปแบบบทความ รวมตลอดทั้ง 2 ปี

1.3 <u>ทิศทางการเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์</u> จากการวิเคราะห์ พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ มีทิศทางการเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดช่วง 2 ปีที่ทำการศึกษา คือ คัดค้านการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้มากกว่า สนับสนุน และเป็นกลาง

ตอนที่ 2 การสัมภาษณ์บรรณาธิการ และหัวหน้าข่าวต่างประเทศ

นโยบายในการพิจารณาคัดเลือก และนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ พบว่า บรรณาธิการและหัวหน้าข่าวต่างประเทศของหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ระบุว่า มีการกำหนดนโยบายด้านนี้ไว้ คือ คัดค้านการนำพลังงานนิวเคลียร์ไปใช้ทางการทหาร ส่วนการนำพลังงานนิวเคลียร์ไปใช้ในเชิงสร้างสรรค์ มีทั้ง สนับสนุน และคัดค้าน โดยจะต้องพิจารณาผลกระทบจากการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้เสียก่อน

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ทุกฉบับมีเกณฑ์ในการคัดเลือกข่าวสารเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์คล้าย ๆ กัน คือ การยึดเรื่องคุณค่าของข่าวเป็นหลักในการพิจารณาคัดเลือกและนำเสนอ เช่น 1. ผลกระทบต่อสังคม ประชาชนและสิ่งแวดล้อม 2. ความน่าสนใจ 3. ความก้าวหน้า การค้นพบ เป็นต้น

แหล่งข่าวทางด้านพลังงานนิวเคลียร์ พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์จากแหล่งข่าวต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ เช่น จากสำนักข่าวต่างประเทศ นิตยสารต่างประเทศ ส่วนแหล่งข่าวในประเทศไทย ได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านพลังงานนิวเคลียร์ แต่มีข่าวสารออกมาน้อยมาก ส่วนวิธีการสื่อข่าวโดยการเป็นสมาชิกบอกรับข่าวจากสำนักข่าวต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ รวมถึงการเป็นสมาชิกบอกรับนิตยสารด้วย สำหรับการสื่อข่าวในประเทศ จะรับข่าวแจกจากหน่วยงานต่างๆ โดยตรงและมีการออกไปสื่อข่าวน้อยมาก

สภาพปัญหาด้านพลังงานในประเทศและการเห็นคุณประโยชน์ของพลังงานนิวเคลียร์ พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ตระหนักถึงสภาพปัญหาด้านพลังงานภายในประเทศเป็นอย่างดี ส่วนคุณประโยชน์ของพลังงานนิวเคลียร์นั้น พบว่า ตระหนักถึงประโยชน์ของพลังงานนิวเคลียร์ว่ามีมากมายหลายประการ แต่โดยรวมไม่มีความมั่นใจในเรื่องของความปลอดภัยเมื่อนำมาใช้ เช่น กรณีโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ รวมทั้งเชื่อว่า ประเทศไทยยังไม่มีบุคลากรที่มีความสามารถเพียงพอที่จะควบคุมเทคโนโลยีนี้ได้

ปัญหาในการคัดเลือกและนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ มีปัญหาในระดับหนึ่ง ปัญหาที่พบ คือ นักหนังสือพิมพ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ไม่เพียงพอ และไม่สามารถนำเสนอเนื้อหาที่ลึกซึ้งได้ นอกจากนี้ ปริมาณข่าวสารเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์จากแหล่งข่าวต่าง ๆ มีน้อยมาก รวมทั้งไม่มีความต่อเนื่องด้วย และข่าวสารที่ได้รับจากแหล่งข่าว เป็นข่าวที่เข้าใจยาก เนื่องจากเป็นเรื่องในเชิงเทคนิค และมีการใช้ศัพท์เฉพาะค่อนข้างมาก

รูปแบบที่เหมาะสมในการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ พบว่า ทั้งรูปแบบข่าวและบทความ มีความเหมาะสมอยู่ในตัวของมันเองแล้ว เช่น ข่าว ใช้สำหรับรายงานเหตุการณ์ บทความเพื่อการแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ ส่วนรูปแบบในการเขียนควรให้อ่านง่าย เข้าใจง่าย ใช้ศัพท์เฉพาะให้น้อย หากจะใช้ควรอธิบายความหมายให้ชัดเจน และใช้ภาษาง่ายๆ ให้ผู้อ่านทุกระดับอ่านได้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย ทั้งส่วนของการวิเคราะห์เนื้อหาและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญที่ควรจะนำมาอภิปราย ดังนี้

ปริมาณการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ มีปริมาณค่อนข้างน้อย ทั้งนี้ เนื่องจากว่า ในประเทศไทยยังไม่มีโครงการสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิวเคลียร์อย่างจริงจัง เช่น การก่อสร้างโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ ซึ่งจะมีข่าวเผยแพร่เป็นครั้งคราว แต่เมื่อโดนกระแสการต่อต้านจากประชาชนและสื่อมวลชน ก็จะเงียบหายไป จึงมีลักษณะเหมือนเป็นการหยั่งเสียงของประชาชนและสื่อมวลชน ทำให้ข้อมูลข่าวสารไม่มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ ปัจจัยอีกประการหนึ่งอาจที่ทำให้หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ ก็คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้พลังงานนิวเคลียร์หรือควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานเกี่ยวกับนิวเคลียร์ ยังไม่ทำหน้าที่เป็นแหล่งข่าวป้อนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้พลังงานนิวเคลียร์ในทางสร้างสรรค์ที่มีอยู่ภายในประเทศ

นอกจากนี้ ได้พบว่า การนำเสนอเนื้อหาสาระยังเป็นเนื้อหาสาระจากต่างประเทศเสียเป็นส่วนมาก เนื่องจาก ในต่างประเทศมีการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้กันค่อนข้างแพร่หลาย เห็นได้จากการวิเคราะห์พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ มีการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ในหน้าต่างประเทศ เป็นจำนวนมากที่สุด ทั้งนี้เพราะในต่างประเทศค่อนข้างจะมีข่าวสารเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์เผยแพร่อยู่เป็นระยะ ๆ ซึ่งมีส่วนให้นักหนังสือพิมพ์ได้ใช้วิธีแปลข่าว และบทความจากสำนักข่าว และนิตยสารต่างประเทศ ซึ่งมีความสะดวกและรวดเร็วในการคัดเลือก และนำเสนอ

ส่วนแนวโน้มปริมาณการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ ในช่วง 2 ปี คือ ปี พ.ศ.2537 และ พ.ศ.2538 มีแนวโน้มของการนำเสนอเนื้อหาสาระเพิ่มมากขึ้น

ทั้งนี้มีปัจจัยสำคัญ คือ ในปี พ.ศ.2537 มีเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับพลังงานนิวเคลียร์เพียง 2 เหตุการณ์ คือ 1.กรณีพิพาทเรื่องนิวเคลียร์ในคาบสมุทรเกาหลี และ 2. รัฐบาลชุดนายชวน หลีกภัย ให้ความสนใจการก่อสร้างโรงไฟฟ้านิวพลังเคลียร์ แต่ในปี พ.ศ.2538 ได้มีเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับพลังงานนิวเคลียร์หลายเหตุการณ์ คือ 1. กรณีพิพาทเรื่องนิวเคลียร์ในคาบสมุทรเกาหลี 2. การทดลองระเบิดนิวเคลียร์ของประเทศฝรั่งเศส ณ หมู่เกาะแปซิฟิกตอนใต้ 3. ครบรอบ 50 ปี การทิ้งระเบิดปรมาณูที่ ฮิโรชิมา นางาซากิ 4.แพทย์ นักวิจัย และเจ้าหน้าที่ จาก 60 ประเทศ เริ่มการประเมินผลกระทบที่เกิดจากการระเบิดของโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ เชอร์โนบิล

รูปแบบเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ มีการนำเสนอในรูปแบบข่าว มากกว่า บทความ สำหรับข่าว เป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดตามความเป็นจริง สามารถให้ความรู้กับประชาชนได้เท่านั้น แต่สำหรับรูปแบบบทความ ซึ่งนำเสนอในปริมาณน้อยนั้น สามารถให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องได้ และจากเหตุผลนี้ที่ทำให้ประชาชน รวมทั้งสื่อมวลชนด้วยนั้น ยังมีเข้าใจที่ไม่ชัดเจนนักกับการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ และอาจเป็นปัจจัยตัวหนึ่งที่ทำให้เกิดการต่อต้านการนำพลังงานนิวเคลียร์ในเกือบทุกรูปแบบมาใช้ภายในประเทศ

นอกจากนี้ ปัจจัยที่ทำให้การนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ในรูปแบบบทความมีปริมาณน้อย คือ 1. นักหนังสือพิมพ์ไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในเรื่องเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ ทำให้ไม่สามารถนำเสนอเนื้อหาสาระในรูปแบบบทความได้มากนัก 2. นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางด้านพลังงานนิวเคลียร์มีจำนวนน้อย และไม่ให้ความสำคัญกับเผยแพร่ความรู้ด้านพลังงานนิวเคลียร์มากนัก โดยเฉพาะบทความ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถจะสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชนและสื่อมวลชนได้

ทิศทางการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ จากผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า โดยภาพรวมแล้วหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ มีทิศทาง คัดค้าน การนำพลังงาน

นิวเคลียร์มาใช้ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ในช่วงเวลา 2 ปีที่ทำการศึกษา มีเหตุการณ์เกี่ยวกับการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ในทางการทหารค่อนข้างมาก เช่น การทดลองระเบิดนิวเคลียร์ของประเทศฝรั่งเศส กรณีพิพาทนิวเคลียร์ในเกาหลีเหนือ ซึ่งคาดว่าอาจมีการลักลอบผลิตอาวุธนิวเคลียร์ ดังนั้น ทิศทางการนำเสนอเนื้อหาสาระที่ได้จากการวิเคราะห์หนังสือพิมพ์ ซึ่งมีทิศทางคัดค้านนั้น สอดคล้องกับนโยบายหนังสือพิมพ์ ที่คัดค้านการนำพลังงานนิวเคลียร์ไปใช้ทางด้านการทหาร หรือในทางที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ รวมถึงการนำเสนอเนื้อหาสาระของหนังสือพิมพ์นั้น จะเป็นไปตามกระแส เช่น เมื่อเกิดกระแสการต่อต้านการทดลองระเบิดนิวเคลียร์ หนังสือพิมพ์ก็จะนำเสนอเนื้อหาสาระไปในทิศทางที่คัดค้านตามกระแสไปด้วย

ส่วนในประเด็นการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ในทางสร้างสรรค์ เช่น โรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ การวิจัย การแพทย์ การเกษตร และอุตสาหกรรม พบว่า กรณีของโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ มีทิศทางในการนำเสนอเนื้อหาสาระทั้ง สนับสนุน เป็นกลาง และคัดค้าน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของหนังสือพิมพ์เช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก นักหนังสือพิมพ์เองยังไม่มีความมั่นใจในเรื่องระบบความปลอดภัยของโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ ถึงแม้จะเห็นถึงคุณประโยชน์ก็ตาม สำหรับการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ในการวิจัย การแพทย์ การเกษตร และอุตสาหกรรมนั้น มีทิศทางสนับสนุนเป็นส่วนมาก ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของหนังสือพิมพ์เช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ในกรณีดังกล่าวนี้ ได้รับการพิสูจน์และยืนยันถึงความปลอดภัย และคุณประโยชน์แล้ว ซึ่งในกรณีของการไม่มีความมั่นใจในเรื่องระบบการรักษาความปลอดภัยนั้น อาจเนื่องมาจากการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ไม่ได้ทำการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับสื่อมวลชน หรือแม้กระทั่งประชาชน อันจะนำไปสู่ความเชื่อถือต่อเรื่องความปลอดภัยได้

นโยบายด้านการคัดเลือก และนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ ของหนังสือพิมพ์ 6 ชื่อฉบับ เป็นไปใน 2 กรณี คือ

1. นโยบายด้านการคัดเลือก และนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ที่นำมาใช้ในทางการทหาร หรือในทางทำลาย หนังสือพิมพ์ทุกชื่อฉบับมีนโยบายที่ชัดเจนว่า จะ

คัดเลือก และนำเสนอเนื้อหาสาระในทางคัดค้าน รวมทั้งแสดงให้เห็นโทษ ผลกระทบในทางลบต่อประชาชนได้ทราบ ซึ่งถือว่าหนังสือพิมพ์ได้แสดงบทบาทของตนอย่างถูกต้องแล้ว ในการวิพากษ์ วิจารณ์ และทำตนเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์ของสาธารณชน (Offering Constructive Critism and acting as watchdog of the public interest)

2. นโยบายด้านการคัดเลือก และนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ที่นำมาใช้ในทางสร้างสรรค์ เช่น โรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ การวิจัย การเกษตร การแพทย์ และอุตสาหกรรมนั้น หนังสือพิมพ์บางฉบับมีนโยบายสนับสนุน และบางฉบับคัดค้าน โดยทั้งนี้ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่นักหนังสือพิมพ์มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพลังงานนิวเคลียร์แตกต่างกันไป มากบ้างน้อยบ้าง ซึ่งความไม่รู้ไม่เข้าใจอาจทำให้เกิดอคติในการนำเสนอเนื้อหาสาระได้ เห็นได้จาก "เหตุผล" ที่นักหนังสือพิมพ์นำมาใช้อ้างอิง เพื่อสนับสนุนแนวความคิดหลักในการเขียนบทความนั้น เป็นเหตุผลที่ขัดแย้งกันเอง เช่น หนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งให้เหตุผลว่า กากเชื่อเพลิงจากโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์สามารถกำจัด และจัดเก็บได้อย่างปลอดภัย รวมทั้งนำกลับมาใช้ใหม่ได้ แต่หนังสือพิมพ์อีกฉบับหนึ่งกลับให้เหตุผลว่า กากเชื่อเพลิงดังกล่าวไม่สามารถจัดเก็บ และกำจัดได้อย่างปลอดภัย หรือ ให้เหตุผลว่า บุคลากรชาวไทยมีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่จะควบคุมเทคโนโลยีนิวเคลียร์ได้ แต่ก็มีการให้เหตุผลในทางตรงกันข้าม คือ บุคลากรชาวไทยไม่มีความน่าเชื่อถือ ความรับผิดชอบ ความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะควบคุมเทคโนโลยีดังกล่าว ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนต่อความรู้ความเข้าใจของประชาชนได้เป็นอย่างมาก และอาจนำไปสู่ประเด็นขัดแย้ง ที่จะทำให้เกิดปัญหาที่มีผลกระทบต่อสังคมได้ในอนาคตหากประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องนำเอาพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ในอย่างจริงจัง

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์เอง ก็มีความพยายามอยู่เหมือนกันที่จะพยายามนำเสนอให้ประชาชนเข้าใจว่า พลังงานนิวเคลียร์มีหลายรูปแบบ ทั้งในเชิงสร้างสรรค์และเชิงทำลาย ทั้งที่มีความปลอดภัยและไม่ปลอดภัย โดยพยายามจะชี้แนะประชาชนให้เห็นว่า ควรกลัวในสิ่งที่น่ากลัว รวมทั้งต่อต้านหรือสนับสนุนในสิ่งที่เป็นประโยชน์

แหล่งข่าวทางด้านพลังงานนิวเคลียร์ จากการศึกษา พบว่า แหล่งข่าวมีอยู่อย่างจำกัด โดยแหล่งข่าวหลักที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับ ได้ข่าวสารมา คือ จากต่างประเทศ ซึ่งได้แก่ สำนักข่าว และนิตยสาร ทำให้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ เป็นการแปลจากข่าวและบทความของต่างประเทศมาทั้งสิ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นการรายงานข่าวความเคลื่อนไหวของประเทศต่างๆ ที่มีการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ รวมถึงข่าวการเมืองที่มีเรื่องพลังงานนิวเคลียร์เข้ามาเกี่ยวข้องเท่านั้น ดังนั้นเนื้อหาสาระที่นำเสนอดังกล่าวจึงไม่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ต่อรายละเอียดของเทคโนโลยีนิวเคลียร์และความปลอดภัยมากนัก

ส่วนแหล่งข่าวภายในประเทศมีจำนวนน้อยมาก เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีโครงการเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ที่สำคัญมากนัก แหล่งข่าวจึงเป็นบุคคลหรือหน่วยงานไม่กี่แห่ง เช่น จากนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทางด้านพลังงานนิวเคลียร์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ และองค์การพัฒนาเอกชน (NGO.) ซึ่งแหล่งข่าวเหล่านี้จะเป็นผู้ส่งข่าวสารไปให้ยังหนังสือพิมพ์โดยตรง แต่ข่าวสารดังกล่าวก็มีปริมาณน้อยมาก และเมื่อข่าวสารเหล่านี้ต้องผ่านกระบวนการบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ ยิ่งทำให้ปริมาณการนำเสนอเนื้อหาทางด้านนี้ยิ่งลดน้อยลง จนไม่น่าจะก่อให้เกิดอิทธิพลต่อความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนได้ หากมองในอีกแง่หนึ่งปริมาณการนำเสนอเนื้อหาสาระด้านนี้ที่มีปริมาณน้อย ซึ่งไม่เพียงพอที่จะให้ภาพที่ถูกต้องเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ต่อประชาชนได้ รวมทั้งการนำเสนอที่ขาดความสมดุลย์ คือมีทิศทางที่คัดค้านเสียส่วนใหญ่ ก็จะมีผลให้พลังงานนิวเคลียร์ถูกมองในแง่ลบอยู่ตลอดไป

นอกจากนี้นักหนังสือพิมพ์เอง มีการออกไปสื่อข่าวน้อยมากเช่นกัน ซึ่งก็มีสาเหตุมาจากประเทศไทยยังไม่มีโครงการเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ที่สำคัญมากนัก แต่หนังสือพิมพ์เกือบทุกชื่อฉบับ ก็พร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการออกไปสื่อข่าวกับแหล่งข่าวที่ต้องการเผยแพร่ข่าวสาร และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการนำเสนอเนื้อหาสาระทางด้านนี้

สำหรับ มุมมองของนักหนังสือพิมพ์ต่อสภาพปัญหาด้านพลังงานในประเทศ และคุณประโยชน์ของพลังงานนิวเคลียร์ พบประเด็นที่น่าสนใจ คือ นักหนังสือพิมพ์ ตระหนักถึงคุณประโยชน์ของพลังงานนิวเคลียร์ดี แต่มีความไม่ชัดเจนในเรื่องของความปลอดภัย

<u>ข้อเสนอแนะ</u>

ก. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หนังสือพิมพ์ ควรกำหนดนโยบายในการพิจารณาคัดเลือก และนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ในเชิงสร้างสรรค์ เช่น พลังงานนิวเคลียร์ที่ใช้ในทางการแพทย์ การเกษตร และอุตสาหกรรม เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนได้รับถึงคุณประโยชน์ของพลังงานนิวเคลียร์ ซึ่งจะช่วยลดความสับสนทางข่าวสารด้านนี้ลงได้ รวมทั้งควรคัดเลือก และนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ด้วยความระมัดระวัง เพราะเป็นประเด็นที่อ่อนไหวสำหรับประชาชน และคำนึงถึงจรรยาบรรณในการที่จะรักษาความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ออกไป ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของสังคม

2. หน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ ทั้งภาครัฐ เอกชน เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ และ องค์กรพัฒนาเอกชน ควรมีการวางแผนการสื่อสารเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องของพลังงานนิวเคลียร์ เช่น การวางแผนการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกเกี่ยวกับเรื่องพลังงานนิวเคลียร์

3. หน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ ทั้งภาครัฐ เอกชน ควรมีการปรับปรุงการเผยแพร่ข่าวให้มีปริมาณที่มากขึ้นกว่าในปัจจุบัน และมีความต่อเนื่องในการเผยแพร่ข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน ส่วนในด้านเนื้อหาก็ควรพิจารณาปรับปรุงให้มีการนำเสนอเนื้อหาสาระ ที่เป็นประโยชน์กับประชาชน หรือเป็นเรื่องที่

ประชาชนสนใจ หรือสาระที่ประชาชนควรรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหาที่จะนำเสนอต่อประชาชน เช่น 1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ 2. รูปแบบต่าง ๆ ของพลังงานนิวเคลียร์ 3. พลังงานนิวเคลียร์ในชีวิตประจำวัน 4. พลังงานนิวเคลียร์กับระบบความปลอดภัย เป็นต้น

4. หน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ ทั้งภาครัฐ เอกชน ควรมีการจัดกิจกรรมที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ให้กับนักหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนแขนงอื่นๆ เช่น จัดกิจกรรมเยี่ยมชมหน่วยงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ จัดประชุมสัมมนาเรื่องพลังงานนิวเคลียร์แก่สื่อมวลชน รวมทั้งจัดทำเอกสารวารสาร หรือจุลสาร เพื่อเผยแพร่ข่าวสารให้กับสื่อมวลชน โดยจะต้องมีกำหนดการเผยแพร่เป็นระยะๆ และต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นต้น และเมื่อสื่อมวลชนมีความเข้าใจเป็นอย่างดีในเรื่องนี้ ก็สามารถนำเรื่องราวไปเผยแพร่ต่อประชาชนได้อีกทอดหนึ่ง

5. นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้เขียนข่าวเผยแพร่ให้กับสื่อมวลชนควรจะเขียนโดยใช้ภาษาที่อ่านง่าย ไม่ใช้ศัพท์เฉพาะมากเกินไป หากจะใช้ควรอธิบายความหมายเพิ่มเติมให้เข้าใจชัดเจน นอกจากนี้สื่อมวลชนเมื่อจะนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ควรใช้รูปแบบการเขียนเช่นที่กล่าวข้างต้นนี้ด้วย

ข. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์เนื้อหาของหนังสือพิมพ์แต่เพียงอย่างเดียว ในขณะที่สื่อมวลชนแขนงอื่น เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วารสารและนิตยสาร ก็มีการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ด้วย ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรจะได้มีการสำรวจประกอบด้วย เพื่อจะได้ภาพรวมของการนำเสนอเนื้อหาที่แท้จริง

2. ควรมีการวิจัยความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ในรูปแบบต่าง ๆ ว่ามีมากน้อย และเป็นไปในทิศทางเช่นใด

3. ควรศึกษาในประเด็นว่า สื่อมวลชนมีอิทธพลในการนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับพลังงานนิวเคลียร์ต่อประชาชน ว่ามีมากน้อยเพียงใด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย